



SLOVENSKÝ
VODOHOSPODÁRSKY
PODNIK, štátny podnik

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR
Nám. Ľudovíta Štúra 1
812 35 BRATISLAVA
57

- 1 FEB. 2010

5422/2010

Nám. gen. M. R. Štefánika 1
010 71 Žilina
tel.: 041 / 504 61 11

Ministerstvo životného prostredia SR
Sekcia environmentálnych programov a projektov
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava

Váš list číslo / zo dňa

Naše číslo
799 / 2010

Vybavuje / linka
OVHREIČ / 041 50 46 401

Žilina
27. januára 2010

Vec

Zabezpečenie ochrany mesta Banská Bystrica pred povodňami
- stanovisko k ďalšiemu postupu

Doterajší výskum pre zabezpečenie protipovodňovej ochrany mesta prinášal početné návrhy technických riešení postavených na dostupných analýzach hydrologickej situácie, jej prognózy a konštrukčných prvkov a materiálov. Naliehavosť riešenia protipovodňovej ochrany mesta dokazujú fakty, že napriek viacerým realizovaným opatreniam je súčasná ochrana zabezpečená na úrovni $240 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ v kritických profiloch s mostnými objektmi (cca 5-ročný prietok) resp. $350 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ v otvorených profiloch (menej ako 20-ročný prietok). V prípade výskytu prietokov prevyšujúcich 20 ročný maximálny prietok správca toku nemá technické možnosti na regulovanie odtoku z územia a nastáva nekontrolovaná záplava niektorých častí mesta (pri 50-ročnom maximálnom prietoku $1\,331\,850 \text{ m}^2$ intravilánu a pri 100-ročnom maximálnom prietoku $2\,533\,997 \text{ m}^2$).

Postupnosť krokov, ktoré realizoval SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik pre ochranu mesta Banská Bystrica pred povodňami spôsobenými prietokmi vodohospodársky významného toku Hron a jeho prítokov v úseku mesta je založená na dlhodobu známej nutnosti riešenia kritickej situácie v úrovni zabezpečenia protipovodňovej ochrany v komplikovaných podmienkach orografie terénu a historického vývoja osídlenia v úseku, tak vzhľadom na realizované úpravy toku ako aj vývoj obsadzovania územia v jeho súbehu. Technické a administratívno-organizačné opatrenia známe v súčasnom období na zabezpečenie protipovodňovej ochrany dosiahli limit v rámci konvenčných riešení tejto problematiky eliminovaných na úroveň vodohospodárskych riešení. Vodohospodárske technické riešenia v úrovni mesta a na základe poznání situácie v povodí nad mestom umožňujú aj ďalšie spôsoby zabezpečenia protipovodňovej ochrany, avšak bez zohľadnenia environmentálnych a socio-ekonomických dopadov. Tento stav a naliehavosť riešenia protipovodňovej ochrany je exaktne vyjadrený hodnotením všetkých tokov v správe podniku na území Slovenskej republiky, pričom práve mesto Banská Bystrica a jeho protipovodňová ochrana dosiahli podľa dokumentu Prieskum o tokoch v intravilánoch miest a obcí Slovenskej republiky z hľadiska protipovodňovej ochrany 3. miesto. Jednoznačne podložený fakt, potreby riešenia situácie v Banskej Bystrici prirodzene vyústil snahou podniku v zaradení projektu na ochranu mesta medzi opatrenia Programu protipovodňovej ochrany Slovenskej republiky do roku 2010 schváleného uznesením vlády SR č. 31/2000 zo dňa 19. januára 2000. Mimoriadne postavenie projektu sa prirodzene v predvstupovom období do Európskej únie premietlo v jeho zaradení do projektu odbornej pomoci pre prípravu prioritných preventívnych protipovodňových oparení v Slovenskej republike, intravilánov miest Bratislava, Banská Bystrica a Prešov schváleného vládou SR uznesením č. 1259/2002 a uznesením č. 773/2003 ako

Podnik je zapísaný v Obchodnom registri
Okresného súdu Žilina
oddiel PŠ, vložka číslo 10017/L
IČO: 36 022 047
www.svp.sk

DIČ / IČ DPH:
2020066213
SK 2020066213

Bankové spojenie:
Dexia banka Slovensko a.s.
1400149001 / 5600

Úsek:
generálneho riaditeľa
technicko-prevádzkového riaditeľa
ekonomického riaditeľa
riaditeľa správy a legislatívy

Telefón:
041 / 562 29 00
041 / 562 29 02
041 / 562 29 01
041 / 504 64 00

Fax:
041 / 764 10 05
041 / 764 10 07
041 / 764 10 06
041 / 764 10 08

E-mail:
gr@svp.sk
tpr@svp.sk
er@svp.sk
slr@svp.sk

podprojektu č. 2, pričom následne bol projekt technickej asistencie financovaný v rámci nástroja Instrument for Structural Policies for Pre-Accession s číslom 2002 SK 16 P PA 007. Technická asistencia posúdila a spracovala dovtedy známe technické riešenia protipovodňovej ochrany navrhnuté pre Banskú Bystricu, podrobila ich skúmaniu z pohľadu technickej realizovateľnosti, environmentálneho vplyvu a investičnej náročnosti a nadväzne vybranú variantu rozpracovala na úroveň projekčnej prípravy pre vydanie územného rozhodnutia podľa zákona 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov. Ako najvýhodnejší variant podľa menovaných kritérií bol konzorciom dodávateľských projekčných kancelárií označený hydraulický obtokový tunel s eventúalnym využitím ako únikový tunel pre súbežne budovaný cestný dopravný tunel. Toto technické riešenie bolo ďalej posúdené v analýze nákladov a prínosov podľa platných postupov uplatnených rovnako v prípade ďalších dvoch podprojektov, z nich jeden je už v štádiu realizácie, s určením výšky škôd spôsobených návrhovou povodňou zodpovedajúcou 100-ročnému maximálnemu prietoku, pričom analýza preukázala vo všetkých ukazovateľoch svoju opodstatnenosť. Po prechode do nového programového obdobia 2007 – 2013 sa naliehavá požiadavka na ochranu mesta Banská Bystrica preniesla do Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2007- 2013 a teda nadväzne aj do Operačného programu Životné prostredie v skupine veľkých projektov s rozpočtovým nákladom nad 25 mil. Eur. V zmysle operačného programu je pre protipovodňovú ochranu budovaním technických opatrení a spracovaním plánov manažmentu povodňového rizika podľa prioritnej osi 2 Ochrana pred povodňami operačný cieľ 2.1. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami alokovaných na spolufinancovanie z prostriedkov Kohézneho fondu 94 mil. Eur s určením plošného rozdelenia v území Slovenskej republiky, bez ohľadu na inovatívne a kohézne póly rastu. Cieľom preventívnych opatrení je dosiahnutie nárastu hodnôt ukazovateľov o 106 realizovaných opatrení a o 170 km² území so zabezpečenou protipovodňovou ochranou.

V novom programovom období podnik aktualizoval prípravu projektu, opätovne boli analyzované doposiaľ známe riešenia v rámci štúdie uskutočniteľnosti a to samostatne resp. v logických kombináciách, kde bolo pre zabezpečenie ochrany mesta (na úroveň návrhovej povodne 100 ročného maximálneho prietoku) opakovane potvrdené navrhované riešenie obtokovým hydraulickým tunelom.

Na základe uvedených skutočností a stanoveného harmonogramu podnik pokračoval v ďalšej príprave stavby v riešení predmetnej alternatívy. Okrem aktualizácie všetkých dosiaľ vypracovaných dokumentov boli zabezpečované aj podklady k majetkovoprávnemu usporiadaniu pozemkov pre možnosť zabezpečenia územného rozhodnutia a následne stavebného povolenia a vykonaný hydraulický výskum na potvrdenie požadovaných parametrov pre odvedenie povodňových prietokov. Výsledky výskumu preukázali nutnosť úprav v technickom riešení, čo si vyžiadalo ďalší časový priestor a odsun následných činností v stanovenom harmonograme. V majetkovoprávnom usporiadaní sa pristúpilo k uzatváraniu zmlúv o budúcich zmluvách (trvalý záber), resp. nájomných zmlúv (dočasný záber). Situácia je k dnešnému dňu taká, že zo všetkých oslovených vlastníkov dotknutých nehnuteľnosťami (celkom 201 vlastníkov) zmluvy za trvalý záber podpísali 3 vlastníci, za dočasný záber 61 vlastníkov. Ostatní vyslovili úplný nesúhlas, resp. nesúhlasili s navrhnutou cenou stanovenou na základe znaleckého posudku. V uvedených prípadoch je možné využiť len inštitút vyvlastnenia, čo je z časového hľadiska veľmi zdĺhavé.

V rámci dokumentácie bola aktualizovaná aj analýza nákladov a prínosov postavená na odporúčaní konzultantov iniciatívy JASPERS a po zohľadnení metodík sumarizovaných v Guidelines for Socio-economic Flood Damage Evaluation. Výsledná analýza preukázala pre ochranu územia o ploche 2 533 997 m² nerentabilnosť projektu, keď boli dosiahnuté v jednotlivých ukazovateľoch nasledovné hodnoty

- ekonomická čistá súčasná hodnota -36 458 220,58 Eur
- ekonomická miera návratnosti 2,756
- pomer výnosov a nákladov 0,535,

ktoré ani v jednom z nich nedosahujú požadované limitné hodnoty.

V rámci obnovennej prípravy projektu v programovom období 2007 – 2013 podnik pripravil a prezentoval harmonogram projektu s cieľom jeho vecného a formálneho ukončenia pre zabezpečenie splnenia kritéria n+2. V jeho zmysle, vychádzajúc najmä z lehoty projekčnej prípravy a výstavby (41 mesiacov) je nevyhnutné počítať so začiatkom vecnej realizácie projektu najneskôr v úvode roku 2011, pričom ako rizikový prvok v časovom harmonograme vecnej realizácie mimo rozhodujúceho vplyvu stavebníka je, prirodzene pri uplatnení postupov podľa Žltej knihy FIDIC, lehota pre vydanie stavebného povolenia s ohľadom na komplikovaný stav v majetkovoprávnom usporiadaní. Pre dodržanie termínu začiatku realizácie projektu ihneď po podpise zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku je harmonogram prípravy projektu, predloženia a schvaľovania žiadosti o nenávratný finančný príspevok resp. žiadosti o potvrdenie pomoci podľa článkov 39 až 41 Nariadenia (ES) č. 1083/2006 nutné kumulovať do roku 2010, kde však lehoty stanovené Príručkou pre žiadateľa o nenávratný finančný príspevok z ERDF/KF pre projekty, ktorých celkové náklady prevyšujú 25 mil. Eur sú striktné dané a zároveň lehoty pre schvaľovací proces Európskej komisie je možné predpokladať len veľmi rámcovo.

SLOVENSKÝ VODOHOSODÁRSKY PODNIK, štátny podnik po dôkladnom zvážení svojich povinností v rámci celého spravovaného územia štátu a zhodnotení záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich tak z ustanovení Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňového rizika a nadväzne zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami ako aj Národného strategického referenčného rámca a nadväzujúceho Operačného programu Životné prostredie, v súčasnosti založeného s ohľadom na protipovodňovú ochranu v sektore vodného hospodárstva na Programe protipovodňovej ochrany SR do roku 2010,

rozhodol o ukončení procesu prípravy veľkého projektu

„Banská Bystrica – ochrana intravilánu pred povodňami“

v riešení podľa Štúdie uskutočniteľnosti schválenej Ministerstvom životného prostredia SR listom č. 2951/2009-5.2 55821/2009 zo dňa 18.11.2009.

SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik založil svoje rozhodnutie na nasledovných okruhoch dôvodov vychádzajúcich z konštatovaní stavu prezentovaného vyššie.

1. Oprávnené náklady projektu predstavujú v zmysle schválenej štúdie uskutočniteľnosti 82 635 tis. Eur pričom spolufinancovanie z prostriedkov Kohézneho fondu a štátneho rozpočtu, vzhľadom na mieru disponibilných finančných zdrojov alokovaných na operačný cieľ 2.1, po zmluvnom zaviazaní ostatných projektov operačného cieľa k 28.01.2010 neumožňuje finančné krytie 95 % oprávnených nákladov (zostatková alokácia pre operačný cieľ 2.1 je 61 064 tis. Euro) čo vzhľadom na rozpočet projektu neúnosne zaťažuje rozpočet podniku, keďže už samotné krytie povinného 5 % spolufinancovania projektu dosahuje čiastku 4 132 tis. Eur bez započítania neoprávnených nákladov. V súvislosti s uvedeným je nutné poukázať na komplikovanú finančnú situáciu podniku a taktiež na fakt, že participácia tretích subjektov je rovnako nereálna.

2. Slovenská republika a tým nadväzne správca prevažnej väčšiny vodných tokov sa jednak uzneseniami vlády SR a teda koncepčnými dokumentmi a programovými dokumentmi pre obdobie 2007 – 2013 zaviazali dosiahnuť protipovodňovú ochranu území s rozdelením na celom území štátu v rádovo rozsiahlejšej celkovej výmere.

3. Prieskum o tokoch v intravilánoch miest a obcí Slovenskej republiky predstavujúci predbežné hodnotenie rizika povodní pred platnosťou Smernice EPaR 2007/60/ES identifikuje na vodných tokoch v správe podniku 3 807 upravených úsekov v celkovej dĺžke 3 839,3 km s nevyhovujúcou kapacitou koryta a 358 upravených úsekov s celkovou dĺžkou 340,46 km s vyhovujúcou kapacitou koryta.

4. Hodnoty ekonomických ukazovateľov analýzy nákladov a prínosov preukázali vysokú investičnú náročnosť riešenia ochrany pri nižších hodnotách ochraňovaného majetku, aj keď v tejto súvislosti je potrebné poukázať na skutočnosť, že vzhľadom na

charakter osídlenia v Slovenskej republike odvíjajúci sa od reliéfu terénu nie je možné očakávať najmä v zúžených údolných profiloch s lokalizáciou sídel vysoké hodnoty povodňových škôd prevyšujúcich investične náročné opatrenia do protipovodňovej infraštruktúry najmä pre zabezpečenie vyšších úrovní protipovodňovej ochrany. Taktiež popri ukazovateľoch s monetárnym vyjadrením je pre opatrenia ochrany pred povodňami možné identifikovať viacero ukazovateľov bez možnosti takého vyjadrenia a so slabou možnosťou ich predpovede ako je napr. okrem iných aj historický význam pamiatkovo chránených objektov, stres spôsobený výskytom povodne, demografický vývoj osídlenia v inundačnej oblasti a samozrejme počet obyvateľov povodňou ohrozených na životoch.

5. Zákon č. 7/2010 Z.z. o protipovodňovej ochrane podľa § 8 ods. 8 písm. a nepripúšťa realizáciu opatrení pri ktorých náklady prevyšujú prínosy projektu.

Predmetné rozhodnutie zároveň v žiadnom prípade nepredstavuje ukončenie prác zameraných na zabezpečenie ochrany mesta Banská Bystrica pred povodňami, keďže si je SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik plne vedomý naliehavosti jeho ochrany z dôvodu skutkového stavu v úrovni ochrany ako aj významu sídla a lokalizovaného majetku v meste. Preto zároveň s ukončením prípravy veľkého projektu v doposiaľ prezentovanom riešení zahajujeme práce na výskumnom riešení možnosti ochrany mesta pred povodňami s jediným cieľom a to ochrana mesta Banská Bystrica pred povodňovými prietokmi toku Hron a jeho prítokov. V tejto súvislosti musíme konštatovať, že v budúcnom období na podklade výskumu môžu byť realizované nové alebo aj pôvodne zvažované varianty technických riešení pri zmene okrajových podmienok ako je najmä technická realizovateľnosť, ekonomická efektívnosť environmentálny, sociálny a demografický vplyv. Výsledky nadobudnuté z výskumnej a projekčnej činnosti bez ohľadu na zdroj ich financovania budú náležite uplatnené v ďalšom výskumnom spracovaní s jediným cieľom dosiahnuť primeranú ochranu mesta Banská Bystrica pred povodňami.

V súvislosti s menovaným rozhodnutím a zámerom pokračovania riešenia protipovodňovej ochrany mesta, v súlade s novou národnou a európskou legislatívou v protipovodňovej ochrane a na základe skúseností nadobudnutých v procese pripomienkovania študijného spracovania riešení, považujeme za nutné začať nové hodnotenie na podklade plánov manažmentu povodňového rizika. Preto vzhľadom na uvedené považujeme za účelné, urýchlené otvorenie možnosti čerpania prostriedkov Kohézneho fondu v rámci Operačného programu Životné prostredie aj na Opatrenia vyplývajúce zo smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík, vrátane plánov manažmentu povodňových rizík a to vyhotovenie máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a vypracovanie plánov manažmentu povodňových rizík alebo ich častí vrátane návrhov opatrení na dosiahnutie ich cieľov, keďže aj dôvodová správa k zákonu č. 7/2010 Z.z. ktorým sú jej princípy implementované v Slovenskej republike predpokladá finančnú participáciu z verejných zdrojov.

S pozdravom



Ing. Štefan Borušovič
poverený výkonom funkcie
generálneho riaditeľa